

18. helluntain jälkeinen viikko, tiistai

Päivän epistola

(Ef. 5: 20 – 26)

”Veljet, kiittäkää aina ja kaikesta Jumalaa, Isää, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä. Alistukaa toistenne tahtoon, Kristusta totellen. Vaimot, suostukaa miehenne tahtoon niin kuin Herran tahtoon, sillä mies on vaimonsa pää, niin kuin Kristus on seurakunnan pää; onhan hän seurakunnan, oman ruumiinsa, pelastaja. Niin kuin seurakunta alistuu Kristuksen tahtoon, niin myös vaimon tulee kaikessa alistua miehensä tahtoon. Miehet, rakastakaa vaimoanne niin kuin Kristuskin rakasti seurakuntaa ja antoi henkensä sen puolesta pyhittääkseen sen. Hän pesi sen puhtaaksi vedellä ja sanalla.”

Ensin Paavali kehottaa kiittämään ”aina kaikesta Jumalaa”. Me olemme Jumalan luomia ja pelkästään olemassa olemme on Hänen ansiotaan. Lisäksi me saamme Häneltä Hänen armonsa. Tämä sisältää kaikkea hyvää meitä kohtaan. Ihmisen elämään kuuluvat myös vastoinkäymiset ja sairaudet. Niistäkin Paavali kehottaa kiittämään Jumalaa. Emme aina ymmärrä, mistä ja miksi meidän kielteisiksi kokemamme asiat tulevat. Voi olla, että meidän silmissämme kielteisillä asioilla on meille kuitenkin myönteinen merkitys.

Tässä alkaa Efesolaiskirjeen ohjeet, miten perhekunnan jäsenten on käyttäydyttävä. Samantapaisia ohjeita on Uudessa testamentissa Kolossalaiskirjeessä ja 1. Pietarin kirjeessä. Ne on lainattu kreikkalais-roomalaisesta filosofiasta. Roomalainen yhteiskunta rakentui perheiden varaan ja sen takia perheisiin kiinnitettiin huomiota. Hyvinvoivat perheet olivat hyvinvoivan yhteiskunnan (valtion) perustana. Näissä ohjeissa kuvataan yhteiskunnan käyttämän kuvauksen mukaisesti myös kristillisen perhekunnan järjestys hierarkisesti. Voi olla, että tämänkaltaisen järjestelmän kuvaaminen on vastausta sille, että ympäröivä yhteiskunta moitti kristittyjä heidän jäsentensä yhdenvertaisuudesta ja yhteiskunnan rakenteen aliarvioimisesta. Ohjeiden alussa oleva maininta: ”Alistukaa toistenne tahtoon” ei ole tarkoitettu kumoamaan tässä esitettyä järjestystä, mutta se tuo mukaan kuvauksen aviopuolisoiden samasta arvosta Jumalan edessä.

Kreikkalais-roomalaisessa kirjallisuudessa, kuten myös Efesolaiskirjeessä, käsitellään aviomiesten ja aviovaimojen, lasten ja vanhempien, palvelijoiden ja isäntien suhteita sillä tavoin, että toinen on toisen alaisuudessa. Tätä perustellaan kristillisissä teksteissä yhdistäen nämä suhteet Kristuksen ja seurakunnan välisiin suhteisiin. Kristuksen herruus esitetään malliksi miehen olemiselle vaimon pää.

Ajatusta laajennetaan tuomalla esille sen rakkauden, joka Kristuksella oli seurakuntaa kohtaan, aina kuolemaan asti. Miehen tehtävä on suojella vaimoaan. Näin Paavalin opetus on ”pehmeämpää” kuin sen ajan yleinen opetus miehen vallasta perheessä.

Pieni yksityiskohta kannattaa huomata. Kirjoittaja esittää tässä miehen täydellisenä ja rakastavana. Tällöin voidaan sanoa, että ”vaimon tulee kaikessa alistua miehensä tahtoon”. Mutta jos olosuhteet ovat toisenlaiset, mies ei olekaan täydellinen, silloin tämä kohta, vaimon alistuminen kaikessa, ei ole voimassa. Kristus antoi myös miehille esimerkin kärsivällisyydestä. Hän joutui maanpäällisen elämänsä aikana ja varsinkin kuolemassaan kohtaamaan ihmisten vihamielisyyden ja ymmärtämättömyyden. Myös miehen on oltava nöyrä ja kärsivällinen omaa vaimoaan kohtaan. Naisten ei tule ottaa mallia käytökselleen Kristuksesta vaan seurakunnasta, joka on Kristuksen siunauksien kuuliainen vastaanottaja.

Taustalla on vielä muinaisen Lähi-Idän uskontojen jumalien väliset pyhät avioliitot. Kirjoittaja esittää Jeesuksen sulhasena, joka puhdistaa kirkkonsa, oman morsiamensa, kastevedessä, niin että kirkko puettuna myötäjäisiin, voisi asettua Hänen eteensä. Peseminen ”sanalla” voi viitata kasteessa käytettyyn kaavaan tai sen teksteihin. Se voi myös viitata myös juutalaisen morsiamen ennen vihkimistä tapahtuvaan rituaaliseen kylpyyn. Kirkko näkee kasteensa ja morsiamen peseytymisessä saman asian. Morsian valmistautuu liittoon peseytymällä, uskova vastaanottaa liiton kasteessa.

Päivän evankeliumi

(Luuk. 3: 23 – 4: 1)

”Jeesus oli noin kolmenkymmenen vuoden ikäinen aloittaessaan työnsä. Hän oli – näin luultiin – Joosefin poika. Joosefin isä oli Eeli, tämän isä Mattat, tämän Leevi, tämän Melki, tämän Jannai, tämän Joosef, tämän Mattitja, tämän Amos, tämän Nahum, tämän Hesli, tämän Naggai, tämän Mahat, tämän Mattitja, tämän Simei, tämän Josek, tämän Joda, tämän Johanan, tämän Resa, tämän Serubbabel, tämän Sealtiel, tämän Ner, tämän Melki, tämän Addi, tämän Kosam, tämän. Elmadam, tämän Er, tämän Joosua, tämän Elieser, tämän Jorim, tämän Mattat, tämän Leevi, tämän Simeon, tämän Juuda, tämän Joosef, tämän Jonam, tämän Eljakim, tämän Melea, tämän Menna, tämän Mattata, tämän Natan, tämän Daavid, tämän Iisai, tämän Obed, tämän Boas, tämän Salma, tämän Nahson, tämän Amminadab, tämän Admin, tämän Arni, tämän Hesron, tämän Peres, tämän Juuda, tämän Jaakob, tämän Iisak, tämän Abraham, tämän Terah, tämän Nahor, tämän Serug, tämän Reu, tämän Peleg, tämän Eber, tämän Salma, tämän Kenan, tämän Arpaksad, tämän Seem, tämän Nooa, tämän Lemek, tämän Metusaleh, tämän Henok, tämän Jered, tämän Mahalalel, tämän Kenan, tämän

Enos, tämän Set, tämän Adam, tämän Jumala. Jeesus lähti Jordanilta Pyhää Henkeä täynnä. Hengen johdattamana hän kulki autiomaassa.”

”Aloittaessaan työnsä” voidaan ymmärtää eri tavoin. Se tarkoittaa aikaa, siis kronologista järjestystä. Se voidaan liittää Galileaan eli paikkakuntaan. Mutta se pitää tässä yhteydessä ymmärtää teologisesti. Hän aloittaa Jumalan lopun ajan uuden ihmisyyden.

”Jeesus oli noin kolmekymmenen vuoden ikäinen.” Kolmekymmentä on ensinnäkin tasaluku. Se näyttää myös luvulta, jolloin ihminen aloittaa jonkin tärkeän vaiheen elämässään (1. Moos. 41: 46: Joosef; 2. Sam. 5: 4: Daavid).

”Näin luultiin” yhdistää Jeesuksen sukutaulun kertomukseen, kuinka enkeli ilmoittaa Marialle, että hän on synnyttävä pojan (Luuk. 1: 26 - 38). Siinä esitetään, että Jeesus syntyi neitseestä ja siis Jumalasta. Tämä hienovarainen viittaus kertoo meille sen Vanhan testamentin ajatuksen, että Jumala asioi ihmisten kanssa patriarkaalisen linjan kautta. Joosefin kuuluminen Daavidin sukuun mainitaan myös (Luuk. 1: 27).

Vaikka historiallisesti sukuluettelo on siinä mielessä virheellinen, että Joosef ei ole Jeesuksen isä, on se teologisesti ajatellen oikea. Joosefista taaksepäin menevä sukuluettelo päättyy myös Jumalaan. Sukuluettelo voi myös olla siinä mielessä oikea, että Joosef ja Maria olivat todennäköisesti saman Israelin heimon jäseniä, mikä oli tuon ajan avioliitoissa yleinen tapa. Lisäksi Kirkon perinteessä Joosefia pidettiin Marian kaukaisempänä sukulaisena. Jeesuksen tehtävä oli tehdä meistä kaikista Jumalan lapsia riippumatta meidän sukuhistoriastamme (vrt. Gal. 4: 4 – 7).

Luukkaan ja Matteuksen sukuluetteloissa on eroavaisuuksia. Yksi on se, että Luukas lähtee sukuluettelossaan Jeesuksesta ja menee taaksepäin päätyen aina Jumalaan. Matteus lähtee Abrahamista eteenpäin ja päättyy Jeesukseen. Lisäksi yksityiskohdissa on eroja. Esimerkiksi Luukas on poistanut Salomonin ja laittanut tämän tilalle Natanin. Kuten David, Natankaan ei ollut esikoinen, mutta on valittu julistamaan Jumalan vapaata valintaa ja armoa. Luukas on jo aikaisemmin korostanut Daavidin merkitystä Jumalan pelastussuunnitelmassa (Luuk. 1: 32, 69; 2: 11).

Matteus on rakentanut omat sukuluettelonsa selvästi teologisen ajattelun pohjalle. Hän tuo esille kolme neljäntoista sukupolven ketjua, korostaen näin, että Jeesus on Messias. Luku neljätoista ilmaistaan heprean kielessä kirjaimilla DVD, joihin lisäämällä aakkoset, saadaan nimi David. Jeesus on Daavidin poika. Luukkaan evankeliumissa on myös esillä teologinen ajatus, mutta ei niin selvästi

kuin Matteuksella. Luukas esittää yhteensä 77 sukupolvea. Yhdessä viikossa on seitsemän päivää, näin Luukkaalla tulee esille ajatus yhdestätoista viikosta, joka on yksi vajaa lopullisuutta tai ratkaisua. Luukas esittää tässä Jeesuksen uutena Adamia, joka uudistaa ihmisluonnon. Ihminen erosi Adamin takia Jumalasta, Jeesus antaa ihmisille uuden mahdollisuuden olla Jumalan kanssa. Tämän takia Hän tuli ihmiseksi.

Nimet Eelistä Serubbabeliin ovat meille tämän tekstin ulkopuolella tuntemattomia. Sukuluettelon muita nimiä löytyy Vanhasta testamentista (1. Moos. 5: 3 – 32; 11: 10 – 26; Ruut 4: 18 – 22; 1. Aik. 1: 1 – 4, 24 – 28; 2: 1 – 15).

Lupaukset Abrahamille toteutuvat Jeesuksen toiminnassa (Luuk. 1: 54 – 55, 72 – 73). Luettelon lopussa todetaan, että Aadamin isä on Jumala. Kun luettelo alkoi Jeesuksesta ja loppui Jumalaan, niin se kertoo Jeesuksen merkityksen koko ihmiskunnalle. Sukutaulusta paljastuu, miten Aadamista alkanut sukupolvien ketju, joka kulkee Israelin uskon ja lankeemusten historian kautta, on tullut lopulliseen täyttymykseen Jeesuksessa. Jeesus on johtaja niille, jotka kuuluvat Jumalalle, ei lihallisen linjan mukaisesti, vaan joilla on Pyhän Hengen lahja.

Hepreankielinen nimi Adam on suomennettuna ihminen. Näin Jeesusta kutsutaan samanaikaisesti sekä Ihmisen Poikana että Jumalan Poikana.

Vanhan kirkon ajattelussa yksi syy, miksi Luukas johtaa Jeesuksen Jumalaan asti, on erään epäilyn kumoaminen. Joku saattoi kyseenalaistaa sen, että Jeesus syntyi ilman miehen siementä. Nyt Luukas palaa Aadamiin ja osoittaa, että myös Adam tuli maailmaan ilman miehen siementä. Myös Luukkaan ja Matteuksen luettelon eroavaisuuksista tuotiin esille ja selitettiin Jeesuksen kasvatti-isän Joosefin isän nimen eroavuus. Luukkaan mukaan Joosefin isä oli Eeli, Matteuksen mukaan Jaakob. Selityksen mukaan Jaakob ja Eeli olivat veljeksiä. Eelin kuoltua avioliitossaan lapsettomana Jaakobin velvollisuus lain mukaan oli siittää lapsi, jota pidettäisiin Eelin lapsena. Tämä lankousavioliitto oli yleinen juutalaisilla ja perustui Vanhaan testamenttiin (5. Moos. 25: 5 – 10).

”Jeesus lähti Jordanilta Pyhää Henkeä täynnä”. Tätä ilmaus on harvinainen ja tämän kohdan lisäksi löydämme sen muutaman kerran Apostolien teoista (Ap.t. 6: 5; 7: 55; 11: 24). Tässä Hän on malli kaikille kristityille, joihin kohdistuu jokin uhka. ”Lähti Jordanilta” yhdistää tämän asian Jeesuksen kasteeseen, jossa Hänet osoitettiin Pojaksi ja Palvelijaksi. Kasteessa saatu Pyhä Henki auttaa Häntä kiusauksissa. Jeesus kulki autiomaassa neljäkymmentä päivää. Autiomaata pidettiin pahojen henkien olopaikkana (Luuk. 8: 29; 11: 24). Tapahtumalla on kahdenlainen merkitys. Ensinnäkin se täyttää

Vanhan testamentin historian esimerkin. Juutalaiset ”saatuaan kasteen” Punaisessa meressä kulki neljäkymmenen vuoden ajan erämaassa kohti luvattua maata. Toiseksi se kuvaa meidän vaellustamme kasteen jälkeen langenneessa maailmassa ja taisteluamme edetessämme kohti Jumalan valtakuntaa.